

Informació sobre la febre hemorràgica Recomanacions per a veterinaris

Les febres hemorràgiques virals (FHV) són un grup de malalties que poden arribar a ser mortals i que estan causades per virus que pertanyen a diferents famílies: arenavirus, filovirus, bunyavirus, togavirus i flavivirus. El Centre Nacional de Microbiologia ha confirmat que els casos detectats recentment a l'Estat espanyol són de febre hemorràgica de Crimea-Congo (bunyavirus).

L'arribada d'aquests virus a la península requereix una especial atenció i vigilància a causa de l'augment dels viatges internacionals. Existeix, a més, el risc d'importar els animals infectats, especialment mosquits i rosegadors. Tot i que aquest virus fa anys que circula a Espanya, és la primera vegada que una paparra ha transmès la malaltia a una persona. La mort d'una persona a Madrid per febre hemorràgica i el contagi de la infermera que el va tractar, han fet saltar les alarmes sobre aquesta malaltia.

Febre hemorràgica de Crimea-Congo

La febre hemorràgica de Crimea-Congo (FHCC) és una malaltia de transmissió vectorial, les paparres en són els principals vectors. Es troba distribuïda a l'Àfrica, els Balcans, est d'Europa i sud-est asiàtic, coincidint amb les àrees de distribució geogràfica de les paparres vectories, algunes de les quals estan experimentant una certa expansió a zones on fins fa poc temps eren absents degut al canvi climàtic.

Tot i que diversos gèneres poden estar implicats en la transmissió d'aquest virus, són les paparres del gènere *Hyalomma* les que actuen com a principal vector i reservori d'aquest patògen. Aquesta és una paparra pròpia de climes secs i àrids o semi-àrids, amb hiverns suaus. La seva fase adulta parasita principalment ungulats, mentre que les fases immadures s'alimenten en lagomorfs i insectívors.

En relació al patògen, el virus causant de la FHCC pot afectar un ampli ventall d'hostes tant domèstics com silvestres, com ara: vaques, ovelles, cabres i llebres. Les aus són resistents amb l'excepció dels estruços que es poden veure afectats. Això explica el brot de FHCC en treballadors d'un escorxador d'estruços a Sudàfrica per contacte amb sang i fluids contaminats.

Tanmateix, en els animals, la infecció cursa de forma subclínica, sense manifestacions clíniques que evidencin una eventual infecció, tot i que el virus es dissemina sistèmicament amb l'objectiu d'amplificar-se, és a dir, infectar noves paparres que parasitin l'hoste.

Si bé en els animals la principal via de transmissió és la picada de paparra, a l'espècie humana la transmissió es pot produir, no només per picada de paparres del gènere *Hyalomma*, sinó, també, per contacte amb fluids, òrgans o sang d'animals infectats.

Transmissió entre persones i control mèdic

D'altra banda, es pot produir la transmissió entre persones, per contacte amb fluids infectats, però només en el cas de l'Ebola i Marburg (filovirus), Lassa (arenavirus) i Crimea-Congo (bunyavirus). El virus de la febre hemorràgica de Crimea-Congo (FHCC) causa brots greus de febre hemorràgica viral. La seva taxa de letalitat pot arribar al 40 per cent i la seva transmissió es produeix, principalment, a través de paparres. No hi ha vacuna.

En qualsevol cas, segons fonts mèdiques, el més normal és que quan una paparra infectada pel virus de Crimea-Congo encomana la malaltia a un humà, aquest només desenvolupi un quadre clínic en un percentatge petit dels casos i de manera lleu. Només en un percentatge molt escàs dels afectats desenvolupen complicacions per la baixada de les plaquetes que fan que la sang no coaguli i per la inflamació del fetge.

Recomanacions per a veterinaris

És molt difícil prevenir i controlar la infecció en els animals i les paparres, atès que el cicle hoste-paparra-hoste passa desapercebut, i l'animal infectat es mostra asimptomàtic. Per tant, la millor estratègia de control davant les malalties de transmissió vectorial hauria d'anar adreçada al control de la parasitació per paparres, tant en les persones, com molt especialment en aquells col·lectius, com ara ramaders, veterinaris o treballadors d'escorxador, els quals haurien de fer un ús sistemàtic de guants protectors durant la manipulació de teixits, fluids o òrgans d'animals morts.

Òbviament, aquestes estratègies de control han d'anar sempre acompanyades de programes de control d'ectoparàsits en els animals.

a. Reducció del risc de transmissió de paparres a l'ésser humà:

- Utilitzar roba protectora (màniga llarga, pantalons llargs).
- Utilitzar roba de color clar per poder detectar fàcilment les paparres adherides a ella.
- Utilitzar acaricides autoritzats (productes químics que maten les paparres) a la roba.
- Aplicar repel·lents autoritzats a la pell i la roba.
- Examinar regularment la roba i la pell a la recerca de paparres i, en cas de trobar alguna, eliminar-la de manera segura.
- Procurar eliminar o controlar les infestacions per paparres en els animals i en els estables i graners.
- Evitar les zones de risc a l'exposició de paparres, amb una especial cura en les activitats a l'aire lliure.

b. Reducció del risc de transmissió dels animals a l'home:

- Usar guants i un altre tipus de roba protectora durant la manipulació dels animals i dels seus teixits en les zones endèmiques, sobretot durant la matança i l'especejament i en els procediments de sacrifici realitzats en escorxadors.
- Programes de control ectoparasitari en els animals mitjançant l'ús de repel·lents i acaricides.
- Sotmetre als animals a quarantena abans de portar-los a l'escorxador o tractar-los sistemàticament amb plaguicides dues setmanes abans de la matança.

c. Reducció del risc de transmissió entre persones:

- Evitar el contacte físic proper amb persones infectades pel virus de la FHCC.
- Usar guants i equip de protecció al atendre els malalts.
- Rentar-se sempre les mans després de tenir cura o visitar els malalts.

Referències d'interès:

- “Fiebre hemorrágica de Crimea-Congo”. Centre de premsa de l’OMS, gener de 2013.
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs208/es/>
- “La fiebre hemorrágica de Crimea-Congo. Síntomas de la enfermedad y cómo se contagia a humanos por la picadura de garrapatas”. *El País*, 1 de setembre de 2016.
http://elpais.com/elpais/2016/09/01/media/1472760888_697775.html
- “Què és la febre hemorràgica? 10 preguntes amb resposta”. *Diari Ara*, 1 de setembre de 2016.
http://www.ara.cat/societat/que-es-febre-hemorragica_0_1642635858.html

Informe elaborat el 8 de setembre de 2016 pel Col·legi Oficial de Veterinaris de Barcelona amb la col·laboració d’Anna Ortuño, especialista en parasitologia veterinària, del Departament de Sanitat Animal de la Facultat de Veterinària de la UAB.